

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 539. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207696438160.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

DRYADEN

Affattelsestid: ukendt, Digteren siger selv (i Efterskriften til "Mythologiske Digte" 1857): "ihvorvel *Dryaden*, eller - som i første Udgave Titelen lød - *Dryadens Bryllup*, udkom lidt senere end *Tithon*, er dette lille Arbejde dog af ældre Datum og var oprindeligt bestemt til Forspil for en større dramatisk-mythologisk Composition"; **udkom** den 14de Maj 1844, trykt 2den Gang 1857 (i "Mythologiske Digte"), 3dje 1879 (i "Poetiske Skrifter" VI), 4de 1901 (i "Poetiske Skrifter i Udvalg" III), 5te 1904 (i "Digtinger", Gyldendals Bibliothek).

Nærværende Udgave gengiver Teksten i Udgaven 1857, den sidste af Digteren selv besørgede.

Originaludgaven var tilegnet J. L. Heiberg med følgende Digt:

"Du, hvem i Vuggen Lauren overskygged,
Hvis Krones Vinken snart dit Blik forstod;
Du, som til Smil din Læbe strax oplod,
Da paa din Mund sit Kys Thalia trykked;

Du, som med Musers Krands dig tidlig smykked.
Og end den bærer frisk med Ungdomsmod;
Som, altid fri, stod paa din egen Fod,
Og stedse fremad i din Gjerning rykked;

Du, som til Ledestjerner i dit Kald
Fik af den Guddom, der Dig løste Læben,
Det klare Blik, og Sands for Harmoni:

Dig bydes Digtet af den yngre Skjald,
Som følte tidt sig styrket i sin Stræben,
Naar Du i Toner Tanken løste fri."

Oversættelse: paa Tysk af C. Jürs i Hartmanns Op. 60 (se ndf.).

Musik: komponeret af L. P. E. Hartmann 1859 (Op. 60: *Dryadens Bryllup*) for Solostemmer, Kor og Orkester.

Æmnet er taget fra den græske Mytologi. Solguden Apollo, Digtekunstens Gud, æredes ogsaa som Hyrdegud, og Fortællingerne om hans Hyrdeliv hørte til de mest yndede i Oldtiden. Digterne skildrede ham vogtende Kvæget, jagende sammen med Nymferne, blæsende paa Fløjte eller spillende paa Cithar; om hans Kærlighedseventyr med Nymferne dannede der sig mangfoldige Myter. Et Sagn fortalte om, hvordan han, forvist af Zeus fra Gudernes Bolig, i Thessalien (Landskab i Nord-Grækenland) vogtede Kong Admetos' Kvæghjorde. Anledningen til hans Forvisning var denne: Lægekunstens Gud Asklepios, en Søn af Apollo og Koronis (se Anm. til Side 332 Linje 33), drev sin Kunst saa vidt, at han ikke blot formaede at forhindre Døden, men ogsaa at vække de døde tillive igen. Zeus, Himlens Herre, der frygtede, at Menneskene skulde blive for mægtige, slyngede Lynet mod Asklepios og dræbte ham. Fuld af Vrede ihjelslog til Gengæld Apollo Kykloperne, der havde smedet Zeus Lynet, men blev saa til Straf forvist fra Gudernes Bolig.

Det er Sagnet om Apollos Forvisning og Ophold hos Kong Admetos, der danner Udgangspunktet for P.-M.'s Digt, saaledes som det fremgaar af Side 331 Linje 11. Selve Indholdet af det, Apollos og Dryadens Kærlighedshistorie, er derimod fri Digting; den græske Mytologi, der ellers kender saa mange af Apollos Kærlighedshistorier, har intet, som ligefrem svarer til denne.

Om den mytologiske Haandbog, hvorfra P.-M. henter Underretning om de forskellige mytologiske Personer og Fortællinger, er talt ovf. Side 507.

540

Thorvaldsen har i et Relief fra 1837 fremstillet Apollo spillende paa Lyre for Hyrderne og Pan.

Samtidens Dom. *Berl. Tid.* 1844, No. 132: "Digteren har næsten heelt igjennem forstaaet at fremstille de forskjellige Scener saaledes for os, at vi ikke kunne Andet end erkjende, at Gratien har staaet ved Digterens Side, da han skrev dem. Navnligen er der over de erotiske Scener udbredt en henrivende Ynde". *Den Frisindede* 1844, No. 231 er forarget over Dryadens uforskyldte Død: "Vi kunne ikke taale, at den "poetiske Retfærdighed" krænkes - med den borgerliges Krænkelse, hvor Magtsprog stundom kan gjælde for Ret, er det en anden Sag. Vi protestere mod saadanne Digtes Berettigelse, og tilskrive deres Tilværelse et aandigt Ildebefindende hos Digteren, en falsk Medlidenhedsfølelse hos Publicum. Lad det digteriske Værk ende i Dur eller Moll; den dannede Læser seer ikke først bag i Bogen "om de faae hinanden"; men med en

Accord, en harmonisk Accord skal det ende!" *Ny Portefeuille* 1844, II Side 163-166 giver en Indsender Ordet for en nedsablende Kritik: "Det er igjen Pan, Phantasus, Bjergnympher, Dryader, gamle Kildenyumpher og unge, i Forbindelse med hele dette musicalske Lirumlarum af Chor og Vexelsange, som vi allerede ere saa vant til, men hvor er den dybere Idee, hvor den aandelige Gehalt, der skulde paatrykke al denne klingende Mynt sit Præg og sit Værd, hvor den sondrende Kritik, der skulde slaae sit "Falsk" paa Alt, hvad der blot klinger og lyver med sin Klang?" Navnlig er Indsenderen forarget over Skildringen af Pomona: "Hvo skulde i denne gamle, hæslige, vrantne *Gouvernante* gjenkjende hiin skjønne, ungdommelige Jomfrue, som de romerske Forfattere have skildret os som et Indbegreb af Elskværdighed ...? I Sandhed... hun behøver blot at træde op hos Paludan-Müller og tale i sine stive, afmaalte Alexandrinere, for at man strax tænker paa Pocher og Fiskebeensskjorter, Pudderparok og Skjønhedsplastre". *Corsaren* 1844, No. 196 bragte følgende Avertissement: "Et lille Parti ægte Lyrik, directe arriveret fra Olympen, kan faaes til Nutidens billige Priser hos Paludan-Müller, Lyrikfabrikant", og det foregaaende Nummer af Bladet (No. 195) indeholdt følgende:

Dryadens Bryllup. Dramatisk Digt i to Acter, frit efter Paludan-Müller.

Personerne.

- Apollo..... Solddrot.
- Paludan-Müller.... Digter.
- Zerline..... syngende Dryade i Charlottenlund.
- Pan..... Birke-dommer.
- Hermes..... Politibetjent Poulsen.

Nympher, Opvartningspiger, Dryader, Oreader og andre Ader.

Første Act.

Første Scene.

Apollo og Paludan-Müller stige ud af en Vogn.

Apollo.

Saa! Nu ere vi da i Skoven! Aa, hvor jeg ogsaa var kjed af Byen og dens Peened, dens Theaterkritik og dens Theselskaber! Her kan man dog faae sig en Cognac, uden at Nogen tager Forargelse. Lad os strax gaae ind i et Telt. Kunde De ikke paa Veien sige noget Smukt om Skoven, Hr. Digter? Den tager sig forbandet godt ud idag. Man fristes næsten til at troe, at den var malet.

Paludan-Müller.

Aa, jo, naar De ønsker det (*rømmer sig*):
O, Skov, med løvbekrandste, ranke Søller,
Og skumbekrandste, perlerige Bølger,
Med gyldne Skyers draaberige Glands,
Hvor under dufterige Blade Bacchus
Har opreist sine druerige Telte!

Aurora har i Bølgen alt sig badet,
Jeg blendes af det fagre Rosenskjær,
Som gennem disse bladerige Skygger
Sig sænker lig.....

Apollo.

Meget godt! Jeg haaber da, at det var af Deres ægte Lyrik, som 541 "Berlingske" omtaler med saa megen Ros. Kom ikke og giv mig af den uægte; jeg døier saa nok med den uægte Genever, man altid faaer herude.

Paludan-Müller.

Paa Ære! Jeg holder kun een Slags Lyrik.

Apollo.

Det kan jeg lide. Saa skal De ogsaa iaften digte et Vers til mit Bryllup.

Paludan-Müller.

Til Deres Bryllup? Vil De gifte Dem?

Apollo.

Vist vil jeg saa. En af Dryaderne i denne yndige Skov har vundet mit Hjerte, og jeg vil nu holde Bryllup. Det er nu saadan et Indfald. De veed, Giftermaalsønsket er noget Umiddelbart og giver som saadant ingen Grunde, men handler grundløst og fører saaledes i sine logiske Consequenser til Separation i Henseende til Bord og Seng ..... Men det var accurat det Modsatte af hvad jeg vilde sige, saaledes gaaer det mig altid, naar jeg taler Philosophi.

Paludan-Müller.

Men hvem er den lykkelige Dryade?

Apollo.

Hvo Anden end Zerline?

Paludan-Müller

(begeistret). O, yndige Dryade, gyldne Frugt Af Skovens dufterige Palmeskygger; Med Ring af Purpur om den fagre Pande, Som lig den gyldne, straalrige Venus Er stegen af den bølgerige Strand ....

Apollo

(med et skinsygt Blik). Deres Begeistring for min Brud synes mig næsten for varm, min gode Digter! Paludan-Müller. Vær De kun rolig; jeg har jo aldrig seet hende.

Apollo.

Naa, det er en anden Sag. Lad os saa gaae ind i Teltet.

Anden Scene.

Apollo.

Rask, Thora, en Bolle Afbrændt! Ikke for meget Vand i! laften holder jeg Bryllup.

Thora.

Maa jeg være saa fri at spørge, med hvem?

Apollo.

Med Zerline.

Thora.

Kors! Hvad tænker De paa? Hvad vil Skovens Vogter, den store Pan sige til det? Saadan at tage den skønneste Dryade fra ham!

Apollo.

Jeg blæser ad Pan.

Thora.

Ja, men han blæser ikke saa let bort, den Mand.

Apollo.

Vær nu inte vittig, min Tøs! Det Vigtigste er, at jeg og Dryaden ere enige ..... Zerline! hør, kom lidt hid. Vil Du gifte Dig med mig endnu iaften?

Zerline.

Gifte mig? Det er Noget, der aldrig før er faldet mig ind. Min Opdrager, den store Pan, har aldrig talt til mig derom.

Apollo.

Jeg forærer Dig en ægte sølvforyldt Lyre eller, som du kalder det, Guitarre, forstaaer Du da det?

Zerline.

Jo; det forstaaer jeg.

Apollo.

Naa, vil Du saa gifte Dig med mig?

Zerline.

Ja!

Apollo

(*henrykt*).

Aa, Hr. Digter, sig noget Smukt i den Anledning.

Paludan-Müller

(*ved Bollen*).

Strax! O, Kjærlighedens tryllerige Drik! Du dunkelrige, gyldne Ætherhav! Hvor fylde dine drømmerige Flammer, Lig fagre Minders purpurige Glød, Med Morgenduggens perlekrandste Bølger, Med sneehvidt, bølgeluftigt Straaleskjær Mit Bryst, min Hals .....

Apollo.

Ja, ved Gud! Kjærligheden staaer mig i min Hals! Hvilken digterisk Tanke! Hvor kunde De vide det? ..... Lad os nu Alle være glade! Hør, Du lille Børstedreng ..... hvad hedder Du?

Drengen.

Phantasus.

Apollo.

Naa, saa løb, Phantasus, og bed alle Skovens Nympher og alle Oreader og deslige herind. Iaften gi' er jeg! (*Almindelig Jubel*).

Anden Act.

Første Scene.

Hermes

(alene under et stort Træ ved Indkjørselen.)

Det var her, jeg skulde vente paa min Herre, Pan. Hvor mon han dog bliver af? - - Herre Jemini, hvor en Politibetjent dog fører et elendigt Liv! Men, da vi gamle Guder gik af ved Reduktionen, var jeg dog glad ved at kunne faae dette prosaiske Levebrød. - Det var en anderledes skøn Tid dengang. Ikke alene, at jeg som Gud over Tyvene iblandt fik fat i de fineste Folk; men jeg kunde ogsaa selv engang imellem rapse en Smule. Nu falder der ikke en Smule 542 af, og ingen fornemme Folk stjæle. Og gjøre de det engang, saa svinde de bort mellem Fingrene paa En; saa hedder det sig, man skal see igjennem Fingrene og passe bedre paa. Dengang kunde jeg ogsaa med min Stav gjøre døde Folk levende; nu kan jeg i det højeste slaae de Levende fordærvet. Dengang løb jeg vel Ærinder, baade for den ene og den anden Gud, men hvilken Befordring! Nu maa jeg gaae paa mine blanke Skinnebeen, skjøndt jeg bliver brugt ved alle Politiets slaaende og løbende Forretninger. Ak, dengang! Men jeg vil have Taalmodighed og vente, om der maaskee skeer en Forandring til det Bedre for os gamle Guder, naar Bröchner faaer indført den Feuerbachske Religion. - - men der kommer en Vogn, det er vist ham. Rigtig!

Pan

(fra det Faerne).

Hermes!

Hermes.

Her!

Pan.

Følg mig saa ind i Teltet.

Anden Scene.

Teltet. Selskabet er samlet om et Bord og er betydelig lystigt. Pan træder ind, fulgt af *Hermes*.

Selskabet.

Hurra for Apollo og Dryaden! Brudeparret leve!

Pan

(træder frem).

Der bliver nok ikke noget af det Bryllup. Og hun, Mamsel, kom hun med mig.

Paludan-Müller.

Bedste Hr. Birkedommer, jeg synes dog, det er Synd for den stakkels Dryade, at hun skal i Hullet.

Det sorte, tause, drømmerige Hul,
Det drømmerige, tause Numer Et,
Hvor aldrig Morgensolens gyldne Straale
Udfolder sine rosenrøde Roser,
Hvor ingen Stjerne funkler gylden blank

Hvor ingen .....

Pan.

Aa, hold Mund, jeg siger, der bliver Intet af det Bryllup.

Apollo.

Hvem er den Mand? Hør, gjør inte Vrøvl, go'e Herre, men drik i al Rolighed et Glas.

Pan.

Respect her! (*slaaer i Bordet med sin Stok*).

Apollo.

Hr. Digter, sig nogle smukke Ord om den Mand og hans Stok.

Paludan-Müller.

Gjerne! O, knorterige, kjernefaste Stok, Med Messing-Dupsko om din gule Fod! Det sorte, drømmerige Ibenholt Sig hvælver til en herlig Knap, der gj emmer Lig Nattens stjernerige .....

Pan.

Stille med det Epos!

Paludan-Müller

(*fornærmet*).

Det er slet ikke noget Epos.

Apollo.

Det er ægte Lyrik, veed De, hvad det er!

Pan.

Stille!

Apollo.

Jeg tier ikke stille. Det er mig, der gi' er.

Pan.

Er han opsætsig? Jeg skal sgu lære ham. (*Slaaer Apollo saaledes paa Ryggen, at Stokken rammer Ansigtet, hvorved Stokken springer*).

Zerline

(*udstøder pludselig et Skrig og griber til Underlivet*).

Vee mig! jeg dør! i tvende Stykker sprang
Den tryllerige, gyldne Spanskrørsstok,
Og jeg maa døe som den. Thi med den Stok
Er jeg og født, i Skyggen af dens Vælde
Jeg gyldne Smykker vandt ved fagre Toner ...

(*Døer.*)

Pan.

Vee mig! hun dør! Har Du ei et eneste Ord til Afsked?

Zeline

(*reiser sig endnu engang*).

Lebewohl!

Pan

(*høist forbittret*).

Kom nu De, min gode Mand, og lad mig faae Fingre i Dem. Hvad hedder De?

Apollo.

Apollo.

Pan.

Hm! Apollo? Saa kunde jeg vist passende arrestere Dem for Gjæld.

Apollo.

Ingenlunde, det er jeg fri for; jeg har slet ingen Credit.

Pan

(grublende).

De skulde vel ikke af en Hændelse være Gjendøber. Apollo. Ingenlunde. Jeg er slet ikke døbt.

Pan.

Er De da en Jøde?

Apollo.

Nei, jeg er en moderne Atheist og var med at opponere mod Stilling.

Pan.

Altsaa Liberalist! Hei, Hermes!

Apollo.

Nei, jeg er slets ikke liberal. Jeg skriver Digte i Adresseavisen til Kongens Geburts- og Bryllupsdage.

Pan.

For Satan! Hvad er De da? Noget maa der dog være, hvorfor jeg kan arrestere Dem. Vær nu ikke trodsig, men sig mig det godvillig.

Apollo.

Nei, saa Blok Tøxen tage mig, om jeg gjør.

543

Pan.

Gjør mig ikke vred, det kan gaae Dem slemt.

Apollo.

Gjør heller ikke mig vred. Husk, hvorledes det gik Marsyas. P an. Hvorledes gik det Marsyas?

Apollo.

Jeg skar Maven op paa ham.

Pan.

Og det siger De saa nonchalant? Skaaret Maven op paa et Menneske! Hermes, spræng dine Buxer og arresteer ham! (*Almindelig Veeklage. Tæppet falder.*)